

Tisztelt Hallgatóság!

Talán meglepő lehet, hogy egy civil, jogász, levéltáros áll most Önök előtt.

Mentségemre szolgáljon, hogy egy memória-intézmény munkatársaként feladatom az általam is őrzött kulturális közjavak széleskörű megismertetése, így itt is olyasmiket szeretnék megosztani Önökkel, mely a megnyitóra felkérők szerint közérdeklődésre tarthat számot. Közöm lehet ahhoz, amit itt látnak. Igen, közöm van hozzá, hozzájuk, morzsolom magamban a kötődést.

A 2B Galéria vezetőjét, Böröcz Lacit egy német-magyar kulturális projekt révén ismertem meg, amikor a holokausztban elhurcolt és elpusztított honfitársaink emlékére segítettem botlóköveket elhelyezni megyei levéltárosként Zalaegerszegen.

Kötődöm a falakon elhelyezett műtárgyak alkotóihoz is. Ez a kötődés többretegű. Elsősorban személyes, emberi, és csak másodsorban, bár nem elhanyagolhatóan, művészeti érdeklődésemből fakadó.

Vannak egymást követően tehetséges generációk, s vannak olyanok, melyek nem ilyenek. Itt most az elsővel van dolgunk.

Fischer György Munkácsy-díjas szobrászművésznek, Fischer Judit festőművésznek, a Kisterem Galéria művésznének, Németh Klára képző és tűzzománcművésznek, és Fischer Bence építész, látványtervezőnek láthatják itt az alkotásait a falakon. A felsorolás nem tükröz hierarchiát, egyenként is megáll mindenki a saját művészi lábán. Együtt azonban többszörösét adja eredményként, mint egyenként külön, külön.

Az utódok általában elhagyják az elődöket, nem kérdés számukra, hogy menjenek vagy maradjanak. Akkor is elmennek, ha az elődök nem akarják, vagy épp ellenükre teszik azt. Van aki úgy megy el, hogy mégis ott marad. Lélekben, kicsit. Ő vélhetően a kelleténél később tudott csak elmenni. Nem mindig akkor sikerül elmenni, kiszabadulni, elszakadni, mikor nagyon szeretnénk. Van úgy, hogy évtizedek elhatározása kell hozzá.

Van olyan is, hogy aki otthon marad, virtuálisan mégis bejárja a glóbuszt, s műveivel a legteljesebb, klasszikus művészetet képviselik. Azért Fischernek Párizs, Róma, Firenze megvolt. Gótika, posztimpreszionisták, barokk és reneszánsz. Később kevesebbet utazott.

A késő kádári, számomra roppant izgalmas '80-as, rendszerváltást megelőző évek soha vissza nem térő anarchisztikus eufóriájában minden fontosnak tűnt. Valahogy mindenki jót akart a másoknak, jók voltunk, mindenestre jobbak mint most. Segítettük egymást, s kíváncsiak is voltunk egymásra.

Zalaegerszeg, korábban oppidum, mezőváros, akkoriban talán az elmaradt polgárosodást bepótlandó, sok szobrásznak, grafikusnak, festőművésznek adott otthont, műteremlakásokkal vonzotta az itt alkotni kívánókat. Dús László, Gácsi Mihály, Németh János, Szabolcs Péter, Gábriel József, Frimmel Gyula, Farkas Ferenc dolgozott itt.

A kialakuló új világ, világmegváltó beszélgetéseket, vitákat hozott, a népszerű kocsmákban, presszók teraszain mindig akadt olyan művész, akihez oda lehetett ülni egy italtra.

Nekem is szerencsém volt. Levéltáros munkatársam, barátom, Kapiller Imre kézről kézre adott, általa, s az akkor még a Göcseji Múzeumban dolgozó Sárkány József művészettörténész által ismertem meg az akkori városi festőket, szobrászokat. Mások mellett, Fischer is. Pontosabban, Fischeréket is. A többes szám a társat, Klárát, Németh Klára képző és tűzzománcművészt rejtette. No meg a gyerekeket: Juditot és Bencét.

Szomorú, hogy már se Kapiller, se Sárkány Józsi, sem Fischer nincs közöttünk.

Fischer tíz éve halt meg. '56-ban született, s 56 volt, mikor elment. Egy kis zalai faluban, Bocskán van a sírja, ahol Klárával együtt művészeti táborokat szerveztek cigánygyerekeknek, s ahol két szobra is áll. Emléktársaság is alakult tiszteletére, képzőművészeti ösztöndíj is viseli nevét.

Fischerék abban az évben költöztek Százhalombattáról Zalaegerszegre, mikor érettségiztem. 1982-ben.

A képzőn Somogyi József tanítványaként végzett. Korábban, Böröcz Andrással és Roskó Gáborral katonáskodott együtt Kalocsán.

A kiváló zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnáziumban nekem Gábriel József festőművész tanított helyettesítő tanárként művészettörténetet, akinek az órájáról soha nem hiányzott senki, s akivel sok feleslegesnek tűnő iskolai órát töltöttünk lázas, lármás beszélgetések és italok közepette a Kukorica nevű lokális epicentrumban. Van tőle egy kis méretű olajfestményem, melynek címe: Nő oboával. Utóbb Dallasba költözött, de nem felejtette el Zalaegerszeget sem.

1988-ban Fischer aktív közreműködésével megalakult a helyi Ady Endre Gimnáziumban a művészeti oktatás, ahol haláláig tanított is, sok fiatalnak egyengette művészi pályáját. A család rovására is. Van olyan Pestre került művész, aki ezt már elfelejtette.

Ekkoriban történt, hogy Kapiller Imre barátommal, betértünk a gimnázium mellett működő Orgona presszóba, ahol a két művésztanár, Fischer és Gábriel is egy asztalnál könyökölt.

Mi ketten, az előző nap éjszakáját a Ruszt József vezette színház büféjében töltöttük, ahol olyan színészekkel lehetett összefutni, s beszélgetni akkoriban, mint az egerszegi

születésű Gábor Miklós, aki Lucifer szerepét alakította ott, az Ember tragédiájában, Siménfalvy Sándor, Bartha Mária, Balog Tamás, Farkas Ignác, Fekete Gizi, Szalma Tamás, Gyukics Gábor költő vagy épp a fiatal Zsótér Sándor.

Kissé másnaposan léptünk be a presszóba, s nem volt kérdés, hogy hová ülünk.

Világmegváltó beszélgetésre készültem. Végre testközelből hallgathatom két kiváló művész gondolatait a világról, a nagybetűs művészetéről. A közel kétórás együttlét alatt három mondat ha elhangzott. Csak az üres üvegek száma nőtt. Fischer a Camparit és a Juhfarkot, de a sört is kedvelte.

“Igen. De mégis. Miért. Nem. Ha már, így.”

Beszédfoszlányok. Testbeszéd, gesztikuláció.

Fischer és Gábiel láthatóan egyetlen kimondott szó, mondat nélkül is kiválóan megértették egymást, s ezt az összezsengő kommunikációt csak néha szakítottam meg a később teljesen hülyének tűnő okoskodásaimmal.

Kérdeztem Kapillert, hogy is van ez. Csak legyintett, mindig ez van- mondta, s azt javasolta, hogy inkább nézzem meg Fischer szobrait, rajzait, kisplasztikáit.

Így is történt, több ízben meglátogattuk Fischert a műtermében, jobbára késő este, borosan. Néha vele együtt érkeztünk. Klára nem mindig örült nekünk, de végtelen türelemmel viselt el bennünket.

Ott, a műteremben viszont megéreztem azt a titkot, mely Fischer sajátja volt, melyet nem szavakba, hanem az anyagba formált. Végtelen precizitással, sokat dolgozva a szobrokon, kisplasztikákon, rajzain. Mindezt a fischeri formanyelven: Arányok, tér, felület.

Tragikum, groteszk, elégikus emelkedettség, gúnyos mosoly- írta műveiről Gábiel József. Dinamika – teszem hozzá.

Az volt néha az érzésem, hogy egyes kisplasztikái engem ábrázolnak. Vagyis hát én is lehetnék. Én vagyok ott pont megformázva. Például a Hülye című, pont olyan volt, mint én azon a bizonyos Orgona presszós délutánon. De én voltam a Kan, és a Mágus is, a Lépcsőn araszoló és a Három kockán tipegő is.

Szerelmes lettem a Szirénbe, a Lédába, a Balga szűzbe, s a Nikébe is. Klárába csak titokban. Picit. Nemcsak Fischer feleségeként.

Végül Nofertiti (Nofretete) lett az enyém, csak az enyém, amiért Derkovics ösztöndíjat kapott 1982-ben.

Egy van belőle, a gipszforma elveszett. Mindenhová viszem magammal, vele élek társas magányban.

Kiállításra csak szerződés alapján adom kölcsön, melynek része a kötbér. A családnak is. Meg is lett ez énekelve szelíden a Klára által írt Szállást kérő róka elnevezésű blogon, melyet mindenkinek a figyelmébe ajánlok, aki a családról szeretne többet tudni, vagy épp a korabeli Zalaegerszeg művészlevegőjére vágyna.

Mikor Klára elhozta kocsival a nem könnyű, bronz szobrot, meghatódva néztem, próbáltuk megtalálni a helyét a lakásban. Meg is akartam csókolni, de lehet, hogy mégsem.

Utóbb Klára még két galériát is alapított, a Kék Lovat és az Altamirát. Jobban mondva, megalapították Fischerrel. Jók voltak ők együtt. Ebben, a közös gondolkodásban. Európát hozták a poros mezővárosba. Együttélni már nehezebb lehetett vele. "Inkább romboló típus vagyok... De nem haldoklom, én így élek"- vallotta magáról negyven évesen.

2005-ben Munkácsy-díjat kapott. 2021-ben Zalaegerszeg posztumusz díszpolgára lett. Nagyon hiányzik.

Klára már a '70-es évek Déli pályaudvara Utasellátójának dekoratőreként is dolgozott pécsi művészeti gimnazistaként, majd rajz-földrajz szakon végzett a főiskolán. Tűzzománcai, akvarelljei is közel állnak hozzám.

A mában él és a képei is maiak. Egyik kedvenc motívuma a négyzet, mely semleges és rendet sugároz.

Mikor Hanna lányom megszületett, édesanyja is az Ő alkotását kapta tőlem ajándékba. Szerelmespár. Régen volt, sok éve elváltam, Hanna most érettségizett.

De barátaim is őt kérték meg titokban, hogy készítsen nekem félszáz évemre egy tűzzománc tipográfiát, melyet aztán a balatonfelvidéki Pálkövén, Kapiller Imre nyaralójában adtak át. La-dis-la-us: állnak egymás mellett, alatt a színes, égetett betűk. Ott lóg nem messze Nofertitől a falon.

Nemcsak nekem, Nicolas Cage-nek is van képe tőle.

Fischer Judit és Fischer Bence is eljött otthonról. Hogy a generációs, szocializációs aspektusok jelen vannak vagyis átjönnek-e a műveiken, ennek megítélést Önökre bízom. A nehézségek sokszor nem látszanak.

Judit 2006-ban végzett a Képzőművészeti Egyetem festő szakán, tanult a MOME-n médiadesign szakon, később az MKE-n doktorált. Egyenes út? Lehet.

2005-ben megalapítja Mécs Miklóssal a Szájjal és Aggyal Festők Világszövetségét, munkájukat Herczeg Klára díjjal jutalmazzák.

Mikor én is végre felköltöztem Budapestre, ahol a jogi egyetemet is elvégeztem, találkoztam Judittal, aki levéltárpedagógusnak állt volna az Országos Levéltárban. Sikerrel beszéltem le róla, talán nem haragudott meg érte.

Ebben az évben kapott Derkovits ösztöndíjat.

Később az Ina Galériához került, ahol két kiállítása is volt 2011-ben és 2013-ban "mindenjó" és Itt nyugszik a nap címmel. Előbbi a baráttal, Navratil Judittal közösen. A közös ügyek, a közösség, a valahová tartozás Judit lételeme. Sok ember veszi körül, sokat is utazik. Már amennyire Mása engedi. Már anya is.

Sok kicsi akvarellt látunk Fischer Judittól, mind, mind a kisbetűs, hétköznapi élet lenyomatai. A dolgok, kellékek, termékek, melyekkel együtt él. Ez a Fischer Judit termékkatalógus. Georges Perec-t olvas. Ez is művészet? Az. Nagy is lehet belőle.

Néhány cím a nemrég a Kisterem galériában rendezett kiállítás munkáiból:

szabályszegő, szappancsoportosulás, legyőzött koronavírusra hajazó takonylabda, egyszerű és nagyszerű szappan, vicc 2007-ből.

Valkó Margit szerint Judit a minket körül vevő tömeggyártás tárgyözönéből emel ki bizonyos darabokat, melyek mellett könnyen elmegyünk, hiszen minden olyan banálisnak tűnik.

Fischer Judit nem kis humorral ezt festi meg számunkra, helyezi új kontextusokba. A humor nagyon látszik a két Fischer munkáin. Apa és lánya. A lány, aki mindig megmondta az apjának a magáét. Az apa meg elviselte.

Klára írja, hogy **Fischer Bence** első szava a busz volt. Szerette a kisautókat. Rajzolt ő is, gyerekkori képeit, önarcképét itt láthatják a falakon. Fischer Bence a lázadó a családban, nem lett képzőművész, de nekem úgy tűnik, hogy a szakmájának mégis csak művésze lett.

Gimnázium után a Budapesti Műszaki Egyetemen végez, majd az Építész Mester Egylet Mesteriskolájában pallérozza tudását. 3D-s látványterveket készít spanyolországi luxuslakásokhoz, s golfpályát arab sivatagi országokba.

A Color Arts elnevezésű zalaegerszegi fesztiválon személyes, családi indíttatásból fiatal építészként kidolgozta az alma mater Ady Endre ált. iskola, gimnázium bővítését. Kiállítótér, műtermek, közösségi terek sorjáltak a terven, mely visszafogottan illeszkedett a zsinagóga szomszédságában. Nem tudom, hogy azóta a város adott-e már megbízást neki, hogy merészen átszabja az építészeti jó adottságú város bármelyik épületét, belső tereit?

Hazánk legnagyobb hagyományokkal rendelkező, 1949-ben alapított építészirodáját, a Középülettervező Zrt-t is megjárja, mely Mo legjelentősebb rekonstrukcióit is referenciái között tudhatja, csakúgy, mint a [Liszt Ferenc repülőtér SkyCourt](#) terminálját, a [Budapest Sportarénát](#) és a [Puskás Ferenc Stadiont](#).

Ezután a többszörösen díjazott nemzetközi építészeti és design stúdió, a Dyer következett, mely az Egyesült Királyságban, Moszkvában és Budapesten is működtet irodákat. Hat évig brown-blue néven saját weblapot üzemeltet, ekkor alapozza meg vizuális szemléletét, alakítja ki építészeti arc poeticáját.

Munkáját elismerések kísérik.

Penthouse lakások belsőépítészeti tervezése során olyan megoldásokat keres, mely a felhasznált anyagok minőségében, az ötletek eredetiségében tovább erősítik a hely adottságait. Nem csupán a terek öltöztetésére koncentrálnak, hanem praktikus funkciókat szolgál ki, célja a kényelem, a kiegyensúlyozott látvány megteremtése.

Jelen van minden hazai és nemzetközi online építész platformon, fórumon.

Nemrég bele lapoztam az Irók Boltjában az Oktogon Deco egyik (2021/2-es) Villák, Árnyékolás tematikájú számába. Apukám, aki építési vállalkozó volt, építésznek szánt, így kicsit a lelkiismeret furdalás okán is nézegetek ilyen tárgyú folyóiratokat. S lám, Fischer Bence Jóföldi Szabolccsal közös, Mindörökké nyár munkája köszönt vissza.

Bence Budapest mellett az apai házban, Nemesszentandráson is töltődik élményekkel. Grotosz történeteit Bődőcs Tibor is elirigyelhetné.

A Nofertitis kölcsönszerződés kötbér részén Ő csodálkozott a leginkább.

Tisztelt hallgatóság! A kocka elvan - idézem Mécs Miklós képzőművészt.

A kiállítást megnyitom.

Budapest, 2022. szeptember 5. NLS